

Kohtuasi C-815/18**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

21. detsember 2018

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

14. detsember 2018

Hageja:

Federatie Nederlandse Vakbeweging

Kostjad:

Van den Bosch Transporten B.V.

Van den Bosch Transporte GmbH

Silo-Tank Kft

Põhikohtuasja ese

Põhikohtuasjas nõuab FNV, et Van den Bosch B.V.-d kohustataks muu hulgas kinni pidama CAO Goederenvervoer'ist (kaubaveo kollektiivleping) ning kohaldama Madalmaade kollektiivlepingu üldtingimusi Saksa ja Ungari juhtidele, kes on sõlminud töölepingu Van den Bosch Transporte GmbH-ga või Silo-Tank Kft-ga ning tegutsevad väljaspool Madalmaid peamiselt rahvusvahelise transpordi valdkonnas.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Käesoleva eelotsusetaotluse alus on ELTL artikkel 267 ning see puudutab küsimust, kas, ja kui jah, siis millistel tingimustel saab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta

seoses teenuste osutamisega kohaldada juhtidele, kes tegutsevad rahvusvahelise autoveo valdkonnas.

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT 1997, L 18, lk 1; ELT eriväljaanne 05/02, lk 431; edaspidi „direktiiv 96/71“) tuleb tõlgendada nii, et seda peab kohaldama ka töötaja suhtes, kes tegutseb rahvusvahelise autoveo valdkonnas juhina ning teeb seega oma tööd rohkem kui ühes liikmesriigis?

2(a). Juhul, kui küsimusele 1 vastatakse jaatavalt: Milliste kriteeriumide või asjaolude alusel tuleb kindlaks määrata, kas juht kui rahvusvahelise autoveo valdkonnas tegutsev töötaja lähetatakse direktiivi 96/71 artikli 1 lõigete 1 ja 3 tähenduses „liikmesriigi territooriumile“ või kas see töötaja teeb direktiivi 96/71 artikli 2 lõike 1 tähenduses „piiratud aja jooksul [...] oma tööd muu liikmesriigi territooriumil kui riik, kus ta tavaliselt töötab“?

2(b). Kas küsimusele 2(a) vastamisel on oluline asjaolu, et ettevõtja, kes lähetab küsimuses 2(a) nimetatud töötaja, on seotud ettevõtjaga, kelle juurde see töötaja lähetatakse – näiteks kontserni kaudu –, ning kui see on oluline, siis mil määral?

2(c). Kui küsimuses 2(a) nimetatud töötaja töö hõlmab osaliselt kabotaažvedu – st transporditeenust, mida osutatakse üksnes muu liikmesriigi territooriumil kui riik, kus kõnealune töötaja tavaliselt töötab –, siis kas selle töötaja puhul tuleb alati lähtuda asjaolust, et nimetatud tööloigu puhul töötab ta ajutiselt esimesena nimetatud liikmesriigi territooriumil? Juhul, kui see on nii, kas selles osas kehtib alampiir, nt minimaalne ajavahemik kuus, mil kõnealune kabotaažvedu toimub?

3(a). Juhul, kui küsimusele 1 vastatakse jaatavalt: Kuidas tuleb tõlgendada mõistet „üldiselt kohaldatavaks tunnustatud kollektiivlepingud“ direktiivi 96/71 artikli 3 lõike 1 ja lõike 8 esimese lõigu tähenduses? Kas tegemist on liidu õiguse autonoomse mõistega ning järelikult piisab sellest, et direktiivi 96/71 artikli 3 lõike 8 esimeses lõigus kehtestatud tingimused on tegelikult täidetud, või nõutakse nendes tingimustes ühtlasi seda, et kollektiivleping oleks liikmesriigi õiguse kohaselt üldiselt kohaldatavaks tunnustatud?

3(b). Kui kollektiivlepingut ei saa pidada üldiselt kohaldatavaks tunnustatud kollektiivlepinguks direktiivi 96/71 artikli 3 lõike 1 ja lõike 8 esimese lõigu tähenduses, siis kas ELTL artikliga 56 on vastuolus see, kui ühes liikmesriigis asuvad ettevõtjad, kes lähetab töötaja teise liikmesriigi territooriumile, kohustatakse lepingu alusel pidama kinni niisugusest, viimati nimetatud liikmesriigis kehtivast kollektiivlepingust?

Viidatud liidu ja rahvusvahelised õigusnormid

ELTL artikkel 56

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega artikli 1 lõiked 1 ja 3, artikli 2 lõige 1 ning artikli 3 lõige 1 ja lõike 8 esimene lõik

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (ELT 2008, L 177, lk 6) artikli 8 lõiked 1 ja 2 ning artikkel 9

Lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsiooni artikli 6 lõike 2 punkt a ning artikkel 7

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

Collectieve arbeidsovereenkomst Goederenvervoer (kaubaveo kollektiivleping) artikkel 44 ja collectieve arbeidsovereenkomst Beroepsgoederenvervoer over de weg en verhuur van mobiele kranen (tasu eest toimuva kaupade autoveo ja mobiilsete kraanade rendi kollektiivleping) artikkel 73

Kohtuasja asjaolude ja põhikohtuasja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Van den Bosch Transporten B.V. tegutseb Erp'i linnas Madalmaades transpordiettevõtjana. Van den Bosch Transporten B.V., Van den Bosch Transporte GmbH (Saksa õiguse alusel asutatud äriühing) ja Silo-Tank Kft (Ungari õiguse alusel asutatud äriühing) on sõsarettevõtjad ning kuuluvad samasse kontserni. Neil kõigil on sama juhataja ja osanikud ning nad kasutavad sama Madalmaades asuva IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) ja finantsvaldkonna teenusepakkuja teenuseid.
- 2 Van den Bosch Transporten B.V. kuulub liitu Vereniging Goederenvervoer Nederland (Madalmaade autoveo liit), mis sõlmis 1. jaanuaril 2012 Federatie Nederlandse Vakbeweging'ga (Madalmaade ametiühingute keskliit; edaspidi „FNV“) autoveo kollektiivlepingu kestusega kuni 31. detsembrini 2013. Kõnealust kollektiivlepingut ei tunnistanud üldiselt kohaldatavaks. Ettevõtjatele, kes kuulusid autoveo kollektiivlepingu kohaldamisalasse, anti ministri määrusega vabastus seevastu üldiselt kohaldatavaks tunnistanud tasu eest toimuva kaupade autoveo kollektiivlepingu kohaldamisest. Seega kehtib nimetatud vabastus Van den Bosch Transporten B.V. puhul.
- 3 Van den Bosch Transporten kontsernis töötavad Saksamaalt ja Ungarist pärit juhid Van den Bosch Transporte GmbH või Silo-Tank Kft-ga sõlmitud töölepingute alusel. Kaubaveo kollektiivlepingu töötingimusi käsitlevad üldsätted nende suhtes ei kohaldu.

- 4 Van den Bosch Transporten B.V. sõlmib Van den Bosch Transporte GmbH-ga ja Silo-Tank Kft-ga rahvusvahelise veo tšarterlepinguid. Kõnealused veod toimuvad valdavalt väljaspool Madalmaid.
- 5 Vastavalt autoveo kollektiivlepingu artikli 44 tšartervedu käsitlevale sättele ning peaaegu samamoodi sõnastatud kaupade autoveo kollektiivlepingu artiklile 73 on tööandja kohustatud alltöövõtulepingutes, mida täidetakse tööandja Madalmaades asuvas ettevõtjas või sellest väljapoole, sätestama, et autoveo kollektiivlepingu töötingimusi käsitlevaid üldsätteid tuleb kohaldada sõltumatu alltöövõtja töötajate suhtes, kui see tuleneb direktiivist 96/71, ning seda ka juhul, kui valitakse mõne muu riigi kui Madalmaade õigus. Lisaks peab tööandja asjaomaseid töötajaid neile kohalduvatest üldsätetest teavitama.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 6 FNV nõuab, et Van den Bosch Transporten B.V.-d kohustataks muu hulgas kinni pidama autoveo kollektiivlepingust. Saksa ja Ungari juhtide kaasamisel peab Van den Bosch Transporten B.V. tšartervedu käsitleva sätte kohaselt ette nägema, et autoveo kollektiivlepingu üldsätted kehtivad kõnealuste juhtide suhtes. Kohaldada tuleb nimelt direktiivi 96/71.
- 7 Juhul, kui töötamise tavapärane asukoht on Madalmaad, tuleb vastavalt lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsiooni artikli 6 punktide a ja määruse (EÜ) nr 593/2008 artikli 8 lõikele 1 maksta töötajale Madalmaade töötasu. Madalmaade üldsätete kohaldamata jätmisega tegutsesid Van den Bosch Transporte GmbH ja Silo-Tank Kft FNV suhtes õigusvastaselt. Kõnealuse õigusvastase käitumise eest vastutab ka Van den Bosch Transporten B.V.
- 8 Van den Bosch Transporten B.V. jt on seisukohal, et autoveo kollektiivlepingu artikkel 44 on tühine, sest sellest Van den Bosch Transporten B.V. jt-le tulenev kohustus kujutab endast ELTL artiklis 56 tagatud teenuste osutamise vabaduse lubamatut piirangut. Autoveo kollektiivleping ei ole nimelt üldiselt kohaldatavaks tunnistatud ning seega ei ole tegemist imperatiivse sättega.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 9 Esimese astme kohtus leidis vaheotsuses, et autoveo kollektiivlepingu üldsätteid tuleb Saksa ja Ungari juhtide suhtes kohaldada. Teise astme kohus tühistas asjaomase vaheotsuse ja saatis kohtuasja esimese astme kohtusse tagasi.
- 10 Teise astme kohus selgitas, et autoveo kollektiivlepingu tšartervedu käsitlevat sätet ei ole tõepoolest üldiselt kohaldatavaks tunnistatud. Seevastu tasu eest toimuva kaupade autoveo kollektiivleping on tunnistatud üldiselt kohaldatavaks. Kuna mõlema kollektiivlepingu sätted on peaaegu identse sõnastusega ning Van den Bosch Transporten B.V. on saanud vabastuse tasu eest toimuva kaupade

autoveo kollektiivlepingu kohaldamisest, sest ta kuulub autoveo kollektiivlepingu kohaldamisalasse, tuleb asjaolusid sisulisest aspektist seega käsitada nii nagu oleks autoveo kollektiivleping tunnustatud üldiselt kohaldatavaks.

- 11 Niisugusel juhul on direktiivi 96/71 artikli 3 lõike 8 kohane üldiselt kohaldatavaks tunnustamise nõue täidetud ning autoveo kollektiivlepingu artiklit 44 ei saa pidada teenuste osutamise vabaduse lubamatuks piiranguks.
- 12 Seoses autoveo kollektiivlepingu artiklis 44 sisalduva tingimusega, et tegemist peab olema alltöövõtulepingutega, mille suhtes kehtib direktiiv 96/71, tekib teise astme kohtu hinnangul küsimus, kas mõistet „(lähetama) töötajaid [...] liikmesriigi territooriumile“ direktiivi 96/71 artikli 1 lõigete 1 ja 3 tähenduses tuleb mõista kas sõna-sõnalt või tähenduses „liikmesriigi territooriumile või sellest väljaspoole“, nagu on FNV seisukoht. Viimati nimetatud juhul ei ole oluline, millises liikmesriigis juht oma tööd tšarterisuhete raames tegelikult teeb.
- 13 Järgmiseks selgitab teise astme kohus, et kõnealuse mõiste lai tõlgendamine oleks vastuolus direktiivi 96/71 eesmärgiga tagada mitte ainult teenuste osutamise vabadus Euroopa Liidus, vaid võtta arvesse ka vastuvõtva liikmesriigi tööturu huve, mis on seotud asjaomase teenusega. Keeruline on kindlaks teha, milline tööturg on konkreetsel juhul määrav, ning seda tõlgendust ei ilmne ka komisjoni esialgse direktiivi ettepaneku seletuskirjast. Nimetatud ettepanekust nähtub hoopis, et rahvusvahelise tšarterliikluse reguleerimine on direktiivist 96/71 teadlikult välja jäetud ning see käsitleb üksnes riigisisest tšarterit.
- 14 Ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiivi 2014/67/EL, mis käsitleb direktiivi 96/71/EÜ (töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega) jõustamist ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012, mis käsitleb siseturu infosüsteemi kaudu tehtavat halduskoostööd, põhjendusest 2 ei nähtu, et aluseks tuleks võtta lai tõlgendus.
- 15 Seetõttu ei ole täidetud tingimus, et töötajad peavad olema lähetatud Madalmaade territooriumile. Kuna tšartervedu käsitlev säte järgib direktiivi 96/71 kohaldamisala, siis ei saa seda rakendada.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohtus käimasolevas kassatsioonimenetluses väidab FNV, et eelmine kohtuaste on jättnud tähelepanuta asjaolu, et mõistet „liikmesriigi territooriumile“ tuleb tõlgendada kui „liikmesriigi territooriumile või sellest väljaspoole“ ning järelilikult tuleb direktiivi 96/71 kohaldada ka juhtidele, kes tegutsevad rahvusvahelise autoveo valdkonnas, nagu käesoleval juhul.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et direktiivi 96/71 süsteemi tuleb mõista koostoimes lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsiooni artikli 6 lõike 2 punktis a sisalduva sättega, mis kehtib rahvusvahelistele töölepingutele, ning määruse (EÜ) nr 593/2008 artikliga 8 ja lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsiooni artikli 7 esimussättega, ning määruse (EÜ) nr 593/2008 artikliga 9.

- 18 Sellest seosest ei saa siiski automaatselt teha järeldust selle kohta, kuidas tuleb tõlgendada direktiivi 96/71 artikli 1 lõikeid 1 ja 3 ning artikli 2 lõiget 1. On võimalik, et mõistet „liikmesriigi territooriumile“ tuleb tõlgendada niisuguses tähenduses nagu sellele anti Euroopa Kohtu 15. märtsi 2011. aasta kohtuotsuses Koelzsch (C-29/10, EU:C:2011:151), st kui „liikmesriiki, kus või – kui seda ei ole võimalik kindlaks teha – kust töötaja teeb ajutiselt oma lepingujärgset tööd“. Samas on mõeldav, et tööleping ja asjaomane liikmesriik peavad olema „tihedalt seotud“ ning et töötaja peab selles liikmesriigis töötama katkematult teatud minimaalse arvu päevi igas kuus või et täidetud peavad olema muud nõuded.
- 19 Ühtlasi tekib küsimus, et kuivõrd oluline on see, et ettevõtjad, kes asjaomaseid töötajaid lähetavad, on kontserni kaudu seotud ettevõtjaga, kuhu töötaja saadetakse.
- 20 Kuna Euroopa Kohus ei ole nendes küsimustes seni seisukohta võtnud, võivad tekkida põhjendatud kahtlused selles osas, kuidas tõlgendada õigesti mõistet „liikmesriigi territooriumile“ direktiivi 96/71 artikli 1 lõigete 1 ja 3 ning artikli 2 lõike 1 tähenduses, ning seoses küsimusega, kas rahvusvaheline autoveedu kuulub direktiivi 96/71 kohaldamisalasse. Seetõttu esitatakse eeltoodud probleemi kohta eelotsuse küsimus.
- 21 FNV väidab, et osa põhikohtuasjas olulistest sõitudest toimub ainult Madalmaades, mistõttu võivad asjaomased juhid selle osa puhul tugineda oma õigustele, mis tulenevad direktiivist 96/71.
- 22 FNV kassatsioonkaebuse põhjenduste eelnimetatud osa puudutab seega kabotaaži. Kui lähtuda seisukohast, et mõistet „liikmesriigi territooriumile“ tuleb tõlgendada kitsalt, nagu leidis eelmine kohtuaste, tekib küsimus, kas direktiivi 96/71 kohaldamisala laieneb kabotaažile.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib ka seda, kuidas peab tõlgendama mõistet „üldiselt kohaldatavaks tunnistatud“ direktiivi 96/71 artikli 3 lõigete 1 ja 8 tähenduses. Kas tegemist on liidu õiguse autonoomse mõistega või tuleb sel puhul – ainult või ka – arvesse võtta seda, kuidas liikmesriigi õiguses asjaomast mõistet määratletakse?
- 24 Mõiste „üldiselt kohaldatavaks tunnistatud kollektiivlepingud“ hõlmab direktiivi 96/71 artikli 3 lõike 8 kohaselt kollektiivlepinguid, mida peavad täitma kõik ettevõtjad, kes asuvad vastavas geograafilises piirkonnas ning tegutsevad asjaomasel kutsealal või asjaomases tööstusharus.
- 25 Seetõttu võib nimetatud sätet tõlgendada nii, et mõistet „üldiselt kohaldatavaks tunnistatud“ tuleb pidada liidu õiguse autonoomseks mõisteks. Niisuguse tõlgenduse puhul ei ole oluline, kas asjaomane kollektiivleping on liikmesriigi õiguse kohaselt üldiselt kohaldatavaks tunnistatud, vaid üksnes see, kas kollektiivleping on üldiselt kohaldatavaks tunnistatud direktiivi 96/71 artikli 3 lõike 8 tähenduses.

- 26 Mõistet „üldiselt kohaldatavaks tunnistatud“ võib aga tõlgendada ka nii, et kollektiivleping peab olema liikmesriigi õiguse alusel üldiselt kohaldatavaks tunnistatud ning liikmesriigi õiguse kohaldamise tagajärg peab samamoodi olema see, et direktiivi 96/71 artikli 3 lõike 8 esimese lõigus sätestatud tingimus on täidetud.
- 27 Euroopa Kohtu 3. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas Rüffert (C-346/06, EU:C:2008:189) võimaldab järeldada, et direktiivi 96/71 artikli 3 lõigetes 1 ja 8 on tegemist liidu õiguse autonoomse mõistega. Viidatud kohtuotsuse punktis 26 sedastab Euroopa Kohus kõigepealt, et asjaomane kollektiivleping ei ole Saksa õiguse järgi üldiselt kohaldatavaks tunnistatud, ning leiab seejärel, et oluline on, kas seda kollektiivlepingut „saaks sellegipoolest käsitleda üldiselt kohaldatavana direktiivi 96/71 [...] mõttes [...]“.
- 28 Seetõttu esineb kahtlusi, kuidas seda mõistet tõlgendada, ning Euroopa Kohtule esitatakse selle kohta eelotsuse küsimus.
- 29 Kui eelotsuse küsimustele antavate vastuste tulemusena ei saaks Van den Bosch Transporte GmbH-d ja Silo-Tank Kft-d direktiivi 96/71 alusel kohustada autoveo kollektiivlepingu sätetest kinni pidama, siis tuleb veel kontrollida, kas neid võiks lepingu alusel, vastavalt kaubaveo kollektiivlepingu artikli 44 tšartervedu käsitlevale sättele, kohustada kinni pidama selle kollektiivlepingu töötingimusi käsitlevatest sätetest. Niisugusel juhul tekib küsimus, kas siis tuleb möönda ELTL artikli 56 rikkumist. Menetlusökonomiaga seotud põhjustel lisab eelotsusetaotluse esitanud kohus selle probleemistiku eelotsuse küsimustele.